

C-98/22. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2022. február 14.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Cour d'appel de Paris (Franciaország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2022. február 2.

Fellebbező:

Eurelec Trading SCRL

Ellenérdekű fél:

Ministre de l'Économie et des Finances

Scabel SA

Groupement d'Achat des Centres Édouard Leclerc (GALEC)

Association des Centres distributeurs Édouard Leclerc (ACDLEC)

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 Az alapeljárás a francia ministre de l'Économie et des Finances (gazdasági és pénzügyminiszter) és két belga társaság között folyik: ezek a belga jog szerinti, brüsszeli székhelyű Eurelec társaság, amely a francia Leclerc csoport, valamint a német Rewe csoport által alapított áralku- és beszerzési központ, továbbá a belga jog szerinti, brüsszeli székhelyű Scabel társaság, amely közvetítő szerepet tölt be az Eurelec társaság, illetve a Leclerc csoport francia és portugál regionális beszerzési központjai között. Két francia vállalkozás is részt vesz a jogvitában: a Leclerc csoport nemzeti beszerzési központja, amely éves keretszerződéseket köt meg a francia beszállítókkal („GALEC”) és az E Leclerc elosztóközpont-szövetség („ACDLEC”).

- 2 Egy 2016 és 2018 között folytatott vizsgálatot követően a francia ministre de l'Économie et des Finances (gazdasági és pénzügyminiszter, a továbbiakban: miniszter) kifejezte gyanúját azzal kapcsolatban, hogy az Eurelec társaság a Franciaországban letelepedett beszállítókkal szemben Belgiumban esetlegesen versenykorlátozó magatartást tanúsított. Az Eurelec, a Scabel, a GALEC és az ACDLEC társaságok vitatják a velük szemben felhozott vádakat.
- 3 A miniszter keresetet indított e négy társasággal szemben a tribunal de commerce de Paris (párizsi kereskedelmi bíróság, Franciaország) előtt többek között annak megállapítása érdekében, hogy a felek jogai és kötelezettségei között jelentős egyenlőtlenség kialakításához vezet e társaságok magatartása, amely egyrészt abban áll, hogy a beszállítókkal szemben a belga törvény alkalmazását követelik meg a megkötött szerződésre, azzal a céllal, hogy megtagadják tekintetükben a francia kereskedelmi törvénykönyvben előírt közrendi rendelkezések, különösen azon rendelkezések alkalmazását, amelyek lehetővé teszik a szerződés beszállító általános értékesítési feltételei alapján történő szabad megtagyálását, másrészt pedig abban, hogy a szervezett és nagyléptékű megtorló intézkedések végrehajtása révén az előző évi „tripla nettó” ár jelentős csökkentését kényszerítik a beszállítókra, bármilyen ellenszolgáltatás nélkül.
- 4 2021. április 15-i ítéletével a tribunal de commerce de Paris (párizsi kereskedelmi bíróság) elfogadhatónak, de megalapozatlannak nyilvánította a társaságok által emelt joghatósági kifogást. Elutasította továbbá a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre (HL 2012. L 351., 1. o.) (a továbbiakban: „Brüsszel Ia” rendelet) vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelmeiket. Megállapította, hogy hatáskörrel rendelkezik a code de commerce (kereskedelmi törvénykönyv) L442-6. cikke (jelenleg L442-11. cikk) francia területen való tiszteletben tartásának elbírálására, és a feleket egy későbbi, az ügy érdemére vonatkozó tárgyalásra idézte.
- 5 A Scabel és az Eurelec társaságok 2021. május 18-i és 21-i nyilatkozatukkal fellebbezést nyújtottak be ezen ítélettel szemben a Cour d'appel de Paris-hoz (párizsi fellebbviteli bíróság, Franciaország).
- 6 A Cour d'appel de Paris-nak (párizsi fellebbviteli bíróság) tehát azt kell eldöntenie, hogy a francia bíróságoknak van-e joghatóságuk a francia hatóságok által Belgiumban letelepedett társaságokkal szemben az általuk a Franciaországban letelepedett szállítókkal szemben tanúsított állítólagos versenykorlátozó magatartás miatt benyújtott kereset elbírálására, e magatartás fennállásának megállapítására, szankcionálására és megszüntetésére.

Az alapeljárás feleinek a „Brüsszel Ia” rendelet értelmében vett polgári és kereskedelmi jellegre vonatkozó alapvető érvei

- 7 Az Eurelec szerint a miniszter keresetének jellege és tárgya, valamint a miniszter által e kereset alátámasztására felhasznált bizonyítási eszközök alkalmasak arra, hogy a jelen eljárást kivonják a „Brüsszel Ia” rendelet hatálya alól. E tekintetben emlékeztet arra, hogy valamely jogvita érdemére alkalmazandó belső jogi szabály még akkor sem alapozhatja meg a francia bíróságok joghatóságát, ha azt imperatív rendelkezésnek minősítik.
- 8 Az Eurelec és a Scabel társaságok, arra hivatkozva, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikke értelmében vett „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmát nem lehet valamely tagállam belső jogára való utalással értelmezni, azt állítják, hogy a miniszter keresete jellegénél és tárgyánál fogva a közhatalmi jogkörök gyakorlásának körébe tartozik, amely a magánszemélyek közötti viszonyokban alkalmazandó általános jogi szabályokon túlmenő hatalomgyakorlásban nyilvánul meg, így a jogvita nem tartozik a polgári és kereskedelmi ügyek területére.
- 9 Véleményük szerint a polgári jogi bírság kiszabása nem tévesztendő össze a magánszemélyek számára elismert azon előjoggal, hogy kártérítést követeljenek a közvetlenül elszenvedett kár megtérítéseként, és a miniszter közhatalmi jogkörök gyakorlása – jelen esetben az ACDLEC és a GALEC telephelyén a kereskedelmi törvénykönyv L 450-4. cikke alapján végzett ellenőrzések és lefoglalások – révén szerzett bizonyítékokat használ fel, holott a code de procédure civile (polgári perrendtartás) 145. cikke alapján a magánszemélyek számára biztosított eljárási lehetőségeket nem lehet azonosnak tekinteni a hatóságok rendelkezésére álló vizsgálati hatáskörökkel. E tekintetben e társaságok arra hivatkoznak, hogy bármely természetes vagy jogi személy, még a közjogi személyek is eljárhatnak a polgári perrendtartás 145. cikke alapján, ami a kereskedelmi törvénykönyv L 450-4. cikke esetében nem áll fenn. Ráadásul nem minősül bűncselekménynek az, ha a polgári perrendtartás 145. cikke alapján elrendelt *in futurum* bizonyításfelvétellel szemben fellépnek, míg a direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes du ministère de l'Économie et des finances (a gazdasági és pénzügyminisztérium versenyügyi, fogyasztóvédelmi és csaláselleni főigazgatósága) ellenőrzéseivel és lefoglalásaival szemben tanúsított ellenállás a vizsgálat akadályozása bűncselekménynek minősül (a kereskedelmi törvénykönyv L 540-8. cikke).
- 10 Az Eurelec arra is rámutat, hogy a Cour de cassation (semmitőszék, Franciaország) 2016. július 6-i 15-21.811. sz. ítéletében elismeri, hogy a miniszter intézkedése jellegénél és céljánál fogva a miniszter számára fenntartott közhatalmi jogkörök közé tartozik.
- 11 A miniszter szerint kérelmei a „Brüsszel Ia” rendelet tárgyi hatálya alá tartoznak, és a 2020. július 16-i Movic és társai ítéletben (C-73/19, EU:C:2020:568) adott válaszokra tekintettel nem merül fel olyan értelmezési nehézség vagy észszerű kétség, amely igazolná az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést, továbbá

ügy véli, hogy az e kérelem által képviselt érdek nem bizonyított, míg az említett rendelet feltételezett alkalmazhatatlansága nem teszi lehetővé a külföldi bíróság joghatóságát.

- 12 A miniszter arra hivatkozik, hogy – amint arra a Bíróság a 2020. július 16-i Movic és társai ítéletben (C-73/19, EU:C:2020:568) rámutatott – „a közérdek védelme nem tévesztendő össze a közhatalmi jogkörök gyakorlásával”, valamint hogy a kereskedelmi törvénykönyv L 442-6. cikke 1. és 2. pontjának rendelkezései kógens jellegűek és a francia gazdasági közrend védelmére vonatkoznak, továbbá hogy a közérdek védelmében jár el, amikor polgári jogi bíróság kiszabását kéri. Véleménye szerint, mivel keresetének tárgya a francia gazdasági közrend védelme, természetes, hogy e kereset kapcsán csak francia bíróság járhat el, amint azt a Cour de cassation (semmitőszék) a fent hivatkozott 2016. július 6-i ítéletében kiemelte.
- 13 Vizsgálati hatásköreinek gyakorlását illetően a miniszter úgy véli, hogy különbséget kell tenni a vizsgálati szakasz és a bírósági eljárás szakasza között, és azt állítja, hogy a „Brüsszel Ia” rendelet alkalmazhatóságának kritériuma e bizonyítékok felhasználása, nem pedig azok összegyűjtésének módja. E tekintetben Szpunar főtanácsnok Movic és társai ügyre vonatkozó indítványára (C-73/19, EU:C:2020:297, 59. pont) hivatkozik, hozzátéve, hogy a Movic ügyben az, hogy az állami felügyeleti hatóságok olyan vizsgálati jogköröket gyakoroltak, amelyekkel a keresetüket megalapozó megállapításokat tettek, nem zárta ki a „Brüsszel Ia” rendelet alkalmazását. Megjegyzi, hogy az e bizonyítékokról határozó bíróság soha nem állapította meg joghatóságának hiányát, még akkor sem, ha az Apple, az Expedia vagy a Booking ügyszőhöz hasonlóan külföldi társaságok is érintettek voltak, és nem lenne következetes a rendelet alkalmazását a bizonyítékok jellegétől függően változtatni.

Végül a miniszter hozzáteszi, hogy keresete az alperesekkel fennálló egyenlőség viszonyába illeszkedik, mivel az a polgári perrendtartás szabályai alá tartozik, amelyek az eljárásban részt vevő valamennyi félre vonatkoznak, az ehhez kapcsolódó valamennyi garanciával együtt, valamint hogy a jogsértés minősítése és adott esetben az alkalmazandó szankció az eljáró bíróságok szabad mérlegelése alá tartozik.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 14 A miniszter keresetét a kereskedelmi törvénykönyv L 442-6. cikke I. része 2° pontjának az ordonnance no 2019-359 du 24 avril 2019 portant refonte du titre IV du livre IV du code de commerce (a kereskedelmi törvénykönyv IV. könyve IV. címének átdolgozásáról szóló, 2019. április 24-i 2019-359. sz. rendelet) előtti változatára alapítja; e rendelet 2. cikke az említett rendelkezést ugyanezen törvénykönyv L 442-1. cikke I. részének rendelkezéseivel váltja fel.
- 15 A (korábbi) kereskedelmi törvénykönyv L 442-6. cikke a következőképpen rendelkezik: „I. A károkozó felelősségét, és az okozott kár megtérítésére

vonatkozó kötelezettségét megalapozza a termelő, kereskedő, gyártó, az iparosok névjegyzékében szereplő személy részéről:

[...]

2° egy kereskedelmi partner olyan kötelezettségeknek való alávetése vagy annak megkísérlése, amelyek a felek jogai és kötelezettségei között jelentős egyensúlyhiányt eredményeznek.

[...]

III. – A keresetet az illetékes polgári vagy kereskedelmi bíróság előtt bármely személy megindíthatja, aki igazolja érdekelttségét, továbbá az ügyész, a gazdasági miniszter vagy a versenyhatóság elnöke, amennyiben a hatáskörébe tartozó ügyekben az e cikkben hivatkozott magatartás fennállását megállapítja.

[...]”.

- 16 Az eljárás alá vont társaságok vitatják a francia bíróságnak a miniszter által a két belga jog szerinti társasággal szemben indított kereset elbírálására vonatkozó joghatóságát. A jelen ügyben tehát annak eldöntéséről van szó, hogy a tagállami bíróság rendelkezik-e joghatósággal az e tagállam hatóságai által a más tagállamban letelepedett társaságokkal szemben az általuk az előbbi tagállamban, a jelen esetben Franciaországban letelepedett szállítókkal szemben tanúsított állítólagos versenykorlátozó magatartás miatt indított kereset elbírálására, e magatartás fennállásának megállapítására, szankcionálására és megszüntetésére.
- 17 Alkalmazandó-e a „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikkének (1) bekezdése, amely szerint: „E rendeletet polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni a bíróság jellegére való tekintet nélkül. Ez a rendelet nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre, vagy az államnak a közhatalmi jogosítványai gyakorlása (*acta iure imperii*) során végrehajtott intézkedéseire vagy mulasztásaira vonatkozó felelősségre.”
- 18 A Bíróság szerint (2020. július 16-i Movic és társai ítélet, C-73/19, EU:C:2020:568) a „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „polgári és kereskedelmi ügyeknek” az e rendelkezésben szereplő fogalmába tartozik az olyan kereset, amelyet valamely tagállam hatóságai valamely más tagállamban letelepedett eladók vagy szolgáltatók ellen indítanak, és amelynek keretében e hatóságok elsődlegesen az állítólagosan jogellenes tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatot képező jogsértések fennállásának a megállapítását és azok megszüntetésének az elrendelését kérik, valamint járulékos jelleggel közzétételi intézkedések elrendelését, és kényszerítő bírság kiszabását.
- 19 A Movic ítéletben a Bíróság a következőket állapítja meg:
- a 33. pontban azt, hogy a „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmát önálló fogalomként, egyrészt az említett rendelet céljára és rendszerére, másrészt

pedig a nemzeti jogrendszerek összességéből következő általános elvekre hivatkozással kell értelmezni;

- a 34. pontban azt, hogy a belső piac megfelelő működése biztosításának szükségessége, valamint annak fontossága, hogy a harmonikus jogalkalmazás érdekében ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatokat a tagállamokban, az említett „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmának tág értelmezését igényli;
 - a 35. pontban azt, hogy több alkalommal megállapította, hogy bár egyes olyan jogviták, amelyekben valamely hatóság áll szemben egy magánszeméllyel, a „Brüsszel Ia” rendelet hatálya alá tartozhatnak, ez nem vonatkozik arra az esetre, amikor a hatóság közhatalmat gyakorol;
 - a 36. pontban, hogy a peres felek valamelyike közhatalmi jogosítványainak megnyilvánulása azáltal, hogy e fél a magánszemélyek közötti viszonyokban alkalmazandó általános jogi szabályokban előirtaktól eltérő jogkörrel rendelkezik, kizárja azt, hogy az ilyen jogvita a „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „polgári és kereskedelmi ügyek” körébe tartozzon;
 - a 37. pontban, hogy annak eldöntése érdekében, hogy valamely kérdés a „Brüsszel Ia” rendelet 1. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmába, és ezáltal e rendelet hatálya alá tartozik-e, meg kell határozni a peres felek között fennálló jogviszonyt és annak tárgyát, vagy meg kell vizsgálni az előterjesztett kereset alapját és megindításának szabályait;
 - az 57. pontban, hogy csak abban az esetben kell úgy tekinteni, hogy valamely hatóság az adott ügyben közhatalmi jogköröket gyakorolt, ha bizonyos bizonyítékoknak az általa történő felhasználása miatt e hatóság nincs konkrétan ugyanabban a helyzetben, mint egy magánjogi jogalany egy hasonló jogvita keretében;
 - az 59. pontban, hogy a Bíróság rendelkezésére álló információkból nem tűnik ki, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás keretében a belga hatóságok bármilyen módon felhasználtak volna olyan bizonyítékokat, amelyeket közhatalmi jogköreik keretében szereztek be, aminek helytállóságát adott esetben a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az ezen ítéletben adott megoldás alkalmazható-e a miniszter által a versenykorlátozó magatartás fennállásának megállapítására irányuló, jelentős egyensúlyhiány megállapítása iránt indított keresetre. Úgy véli, hogy e kérdés megválaszolása érdekében meg kell vizsgálni a miniszter által többek között a két belga jog szerinti társasággal szemben indított keresetet a francia rendszer szempontjából.

- 21 A kereskedelmi törvénykönyv (korábbi) L 442-6. cikkének értelmében, noha a károsult a szóban forgó magatartás által okozott kárért kártérítést követelhet, és kérheti a magatartás megszüntetését vagy valamely kikötés semmisségének megállapítását, kizárólag a miniszter és az ügyész kérheti, hogy a magatartás elkövetőjét polgári jogi bírság megfizetésére kötelezzék.
- 22 Azonkívül, hogy a közérdekék érdekében fellépő miniszternek nem kell igazolnia az eljáráshoz fűződő érdekét, és a Cour de cassation (semmitőszék) fent hivatkozott 2016. július 6-i ítélete értelmében önállóan minősített kereset áll rendelkezésére, vizsgálati hatásköreit is gyakorolhatja.
- 23 A jelen ügyben a miniszter bizonyítékokat mutatott be, amelyeket az ACDLEC és a GALEC helyiségeiben szerzett be a kereskedelmi törvénykönyv L 450-4. cikkének rendelkezései alapján, amelyek lehetővé teszik számára, hogy a versenyhatóság erre felhatalmazott alkalmazottai bármely helyen vizsgálatot végezzenek, és iratokat, valamint bármilyen információhordozót lefoglaljanak. Az így összegyűjtött bizonyítékok mindazonáltal a polgári eljárás keretében szabadon vitathatók.
- 24 Összehasonlítva, a bizonyításfelvétel során a magánszemélyeket nem illetik meg e jogkörök, hanem olyan *in futurum* bizonyításfelvételi intézkedések állnak rendelkezésükre, amelyeket a polgári perrendtartás 145. cikke alapján bármely természetes vagy jogi személy – akár közjogi személyek – kérelmére lehet elrendelni, mint például az iratok benyújtására vonatkozó meghagyás, a szakértő kirendelése, a bírósági végrehajtó általi zár alá vétel. E bizonyítási intézkedések kérelemre, azaz nem kontradiktórius módon is elrendelhetők, amennyiben bizonyítják azok szükségességét.
- 25 Ezenfelül nem minősül bűncselekménynek az, ha a polgári perrendtartás 145. cikke alapján elrendelt *in futurum* bizonyításfelvétellel szemben fellépnek, míg az erre felhatalmazott tisztviselők ellenőrzéseivel és lefoglalásaival szemben tanúsított ellenállás a vizsgálat akadályozása bűncselekményének minősül.
- 26 Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy amennyiben – mint a jelen ügyben is – a miniszter a felek jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyensúlyhiányt eredményező magatartás fennállásának megállapítására használja fel a konkrét vizsgálati jogköreit, és annak szankcionálása érdekében polgári jogi bírság kiszabását kéri a bíróságtól, akkor olyan közhatalmi jogkört gyakorol-e fellépése során, ami kívül esik a „Brüsszel Ia” rendelet hatályán, mivel az nem tartozik a polgári és kereskedelmi ügyek körébe.
- 27 Ily módon, figyelemmel a miniszter francia belső jogrenden belüli tevékenységének sajátosságára, észszerű kétség merül fel annak megállapítása kapcsán, hogy a miniszter által a jelen ügyben benyújtott kereset a „polgári és kereskedelmi ügyekben” alkalmazandó „Brüsszel Ia” rendelet tárgyi hatálya alá tartozik-e, ami alkalmas az EUMSZ 267. cikkben előírt előzetes döntéshozatal iránti kérelem igazolására.

- 28 A kérdést előterjesztő bíróság az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikkének (1) bekezdésében meghatározott »polgári és kereskedelmi« ügy fogalmát, hogy i. annak hatálya alá tartozik a francia gazdasági és pénzügyminiszter által a (korábbi) kereskedelmi törvénykönyv L 442-6. cikke alapján egy belga társasággal szemben indított kereset – és az annak alapján hozott bírósági határozat –, ii. amelynek célja a versenykorlátozó magatartás fennállásának megállapítása és megszüntetése, valamint a magatartás feltételezett elkövetőjével szemben polgári jogi bíróság kiszabása, iii. a sajátos vizsgálati jogköre révén szerzett bizonyítékok alapján?”